Bolyai János

Matematikai Társulat

Oktatási és Kulturális Minisztérium
Támogatáskezelő Igazgatósága
támogatásával

Arany Dániel Matematikai Tanulóverseny
2009/2010-es tanév
I. forduló
kezdők I–II. kategória

Megoldások és javítási útmutató

1. Hány (pozitív) osztója van a

$$(-1)^0 \cdot 1 + (-1)^1 \cdot 2 + (-1)^2 \cdot 3 + (-1)^3 \cdot 4 + \ldots + (-1)^{2007} \cdot 2008 + (-1)^{2008} \cdot 2009$$

összegnek? (6 pont)

Megoldás. Az összeg a hatványozás és csoportosítás után:

$$(1-2) + (3-4) + \ldots + (2007-2008) + 2009 = \qquad \text{2 pont}$$

$$= -1004 + 2009 = 1005 = 3 \cdot 5 \cdot 67. \qquad \text{2 pont}$$

Az osztók: 1, 3, 5, 15, 67, 201, 335, 1005. Tehát az összegnek 8 osztója van. 2 pont

Megjegyzés: Természetesen az, hogy 8 osztó van abból is következik, hogy a szám három különböző prímszám első hatványainak szorzata, tehát az osztók száma:

$$(1+1)(1+1)(1+1) = 8.$$

2. Igaz-e, hogy $2009 + 2^{2010}$ prímszám? (6 pont)

Megoldás. Nézzük meg, hogy adott szám 3-mal osztva mennyi maradékot ad! 3 pont

2009 3-mal osztva 2 maradékot ad.

2 páratlan kitevős hatványai 3-mal osztva 2 maradékot, a páros kitevős hatványai pedig 1 maradékot adnak 2 pont

Így az adott szám 3-nál nagyobb 3-mal osztható szám, tehát nem prímszám. 1 pont

3. Hány olyan háromjegyű szám van – a tízes számrendszerben –, amelynek a négyzete 2009-re végződik? (6 pont)

Megoldás. Legyen a keresett szám: $x = 100\,a + 10\,b + c$.

Egy szám négyzete pontosan akkor végződik 9-re, ha a szám utolsó számjegye 3 vagy 7. 1 pont

Ha $c = 3$, akkor $x = 100\,a + 10\,b + 3$, és így

$$x^2 = 10\,000\,a^2 + 100\,b^2 + 9 + 2000\,ab + 600\,a + 60\,b.$$

Ennek utolsó előtti számjegye megegyezik $60\,b$ utolsó előtti számjegyével, hiszen a többi tag 00-ra végződik. Világos, hogy $60\,b$ utolsó előtti számjegye azonos $6\,b$ utolsó számjegyével, amely csak $b=0$ és $b=5$ esetén lesz 0. 1 pont

$b=5$ esetén $x^2 = 10\,000\,a^2 + 2500 + 9 + 10\,000\,a + 600\,a + 300$.

Ennek utolsó négy számjegye megegyezik $2809 + 600\,a$ utolsó négy számjegyével, ami 3409 és 8209 között van és ezért nem lehet 2009.

Ha $b=0$, akkor $x^2 = 10\,000\,a^2 + 600\,a + 9$.

Ennek utolsó négy számjegye megegyezik $600\,a+9$ utolsó négy számjegyével, ami 0609 és 5409 között van és ezért csak akkor lehetne 2009, ha $600\,a+9=2009$, amiből az a-ra nem számjegyet kapunk. 1 pont

Ha $c=7$, akkor $x^2 = 10\,000\,a^2 + 100\,b^2 + 49 + 2000\,ab + 1400\,a + 140\,b$.

Ennek utolsó előtti számjegye megegyezik $49+140\,b$ utolsó előtti szám jegyével, amely csak akkor lesz 0, ha $b=4$ vagy $b=9$. 1 pont

A $b=4$ esetben $x^2 = 10\,000\,a^2 + 9400\,a + 2209$, és ez csak akkor végződik 009-re, ha $a=2$ vagy $a=7$. Azonban $247^2 = 61\,009$ és $747^2 = 558\,009$ egyike sem végződik 2009-re. 1 pont

A $b=9$ esetben pedig $x^2 = 10\,000\,a^2 + 19\,400\,a + 9409$, és ez csak akkor végződik 009-re, ha $a=4$ vagy $a=9$. Azonban $497^2 = 247\,009$ és $997^2 = 994\,009$ egyike sem végződik 2009-re. 1 pont

Tehát nincs olyan háromjegyű szám, amelyeknek négyzete 2009-re végződik.

4. Az ABC háromszögbe beírható kör a BC oldalt A_1-ben, az AC oldalt B_1-ben és az AB oldalt C_1-ben érinti. Ugyanígy kapjuk az $A_1B_1C_1$ háromszögből az $A_2B_2C_2$ háromszöget is. Mekkorák az ABC háromszög szögei, ha szögei ugyanakkorák, mint az $A_2B_2C_2$ megfelelő szögei (A-nál lévő szög megegyezik az A_2-nél lévő szöggel, a B-nél lévő szög megegyezik a B_2-nél lévő szöggel)? (6 pont)

Megoldás.

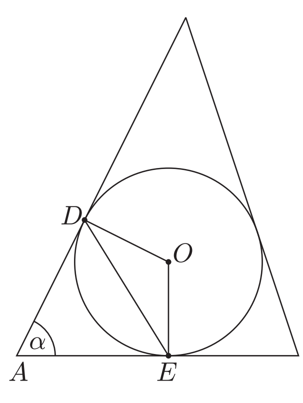

Legyen a háromszögbe beírható kör középpontja O és érintse ezt a kört az A-ból induló két oldal az E és D pontokban, továbbá legyen az A csúcsnál lévő szög α!

Az $AEOD$ négyszögben az E-nél és a D-nél is derékszög van, ezért az O-nál lévő szöge $180^\circ - \alpha$. A DEO háromszög DO és EO oldala is a kör sugara. Tehát:

$$ODE\sphericalangle = DEO\sphericalangle = \frac{\alpha}{2}\,.$$ 3 pont

Ugyanez igaz a többi csúcsra is. Így az $A_1B_1C_1$ háromszög szögei:

$$\frac{\beta}{2} + \frac{\gamma}{2} = 90^\circ - \frac{\alpha}{2}\,, \quad 90^\circ - \frac{\beta}{2}\,, \quad 90^\circ - \frac{\gamma}{2}\,.$$ 1 pont

Ez alkalmazható az $A_1B_1C_1$ háromszögre is. Tehát az $A_2B_2C_2$ háromszög szögei:

$$90^\circ - \frac{\left(90^\circ - \dfrac{\alpha}{2}\right)}{2} = 45^\circ + \frac{\alpha}{4}\,, \quad 45^\circ + \frac{\beta}{4}\,, \quad 45^\circ + \frac{\gamma}{4}\,.$$ 1 pont

Ezek megegyeznek az ABC háromszög szögeivel tehát:

$$45^\circ + \frac{\alpha}{4} = \alpha, \quad 45^\circ + \frac{\beta}{4} = \beta, \quad 45^\circ + \frac{\gamma}{4} = \gamma.$$

Így az ABC háromszög mindhárom szöge 60°-os. 1 pont